

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum conuenienter distinguatur elæemosinarum genera, ponendo septem elæemosynas spirituales, & septem corporales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

patet cu quis ex charitate, & ut latius...

¶ 2 Præ. Eleemosyna cõputatur inter opera satisfactiõnis, secundu illud Daniel. 4. Peccata tua eleemosynis redime: sed satisfactio est actus iustitiæ. ergo dare eleemosynam non est actus charitatis, sed iustitiæ.

¶ 3 Præ. Offerre hostiam Deo est actus latræ: sed dare eleemosynam, est offerre hostiam Deo, secundum illud ad Heb. ult. Beneficentiæ autem, & cõmuniõnis nolite obliuisci: talibus enim hostiis promeretur Deus, ergo non est actus charitatis dare eleemosynam, sed magis latræ.

¶ 4 Præ. Philof. dicit in 4. Ethic. qd dare aliquid propter bonum, est actus liberalitatis: sed hoc maxime fit largitiõne eleemosynarum. ergo dare eleemosynam non est actus charitatis.

SED CONTRA est, quod dicitur 1. Ioan. 3. Qui habuerit substantiam huius mundi, & uiderit fratrem suum necessitatem patientem, & clausit uiscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo?

RESPON. Dicendum, quod exteriores actus ad illam uirtutem referuntur, ad quam pertinet id, qd est motiuum ad agendum huiusmodi actus. Motiuum autem ad dandum eleemosynas est, ut subueniatur necessitati patienti. Vnde quidam diffiniẽtes eleemosynam, dicunt, quod eleemosyna est opus, quod datur alicui indigenti ex cõpassiõne propter Deum: quod quidem motiuum pertinet ad misericordiã, ut supra dictum est. Vnde manifestum est, quod dare eleemosynam proprie est actus misericordiæ: & hoc apparet ex ipso nomine. Nam in græco eleemosyna a misericordia deriuatur, sicut in latino miseratio. Et quia misericordia est effectus charitatis, ut supra ostensum est, ex consequenti dare eleemosynam est actus charitatis, misericordia mediante.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod aliquid dicitur esse actus uirtutis dupliciter. Vno modo materialiter, sicut actus iustitiæ est facere iusta: & talis actus uirtutis potest esse sine uirtute. Multi enim nõ habentes habitum iustitiæ, iusta operantur ex naturali ratione, uel ex timore, siue ex spe aliquid adipiscendi. Alio modo, dicitur esse aliquid actus uirtutis formaliter, sicut actus iustitiæ est actio iusta eo modo quo iustus facit, scilicet prompte, & delectabiliter. hoc modo actus uirtutis non est sine uirtute. Secundum hoc ergo dare eleemosynas materialiter potest esse sine charitate. Formaliter autem eleemosynas dare, id est, propter Deum delectabiliter, & prompte, & omni eo modo, quo debet, non est sine charitate.

AD SECUNDUM dicendum, quod nihila prohibet actum, qui est proprie unius uirtutis, elicitiue attribui alteri uirtuti sicut ordinanti, & imperanti ad suum finem. Et hoc modo dare eleemosynam ponitur inter opera satisfactoria, inquantum miseratio in defectum patientis ordinatur ad satisfaciendum pro culpa. Secundum autem quod ordinatur ad placandum Deum, habet rationem sacrificii, & sic imperatur a latræ. Vnde patet responsio ad tertium.

AD QUARTUM dicendum, quod dare eleemosynam pertinet ad liberalitatem, inquantum liberalitas auferit impedimentum huius actus, quod esse potest ex superfluo amore diuitiarum, propter quam aliquis efficitur nimis retentiuus earum.

ARTICVLVS III. Vtrum conuenienter eleemosynarum genera distinguantur.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, qd inconuenienter eleemosynarum genera distinguantur. Ponuntur enim septem eleemosynæ corporales. scilicet pascere esurientem, potare sitientem, ueluire nudum, recolligere hospitem, uisitare infirmum, redimere captiuum, & sepelire mortuum: quæ in hoc uersu continentur.

Visito, potio, cibo, redimo, te-go, colligo, condo.

¶ Ponuntur etiam aliæ septem eleemosynæ spirituales. scilicet docere ignorantem, consulere dubitanti, consolari tristem, corrigere peccantem, remittere offendentem, portare onerosos & graues, & pro omnibus orare: quæ etiam in hoc uersu continentur.

Constituere, castigare, solare, remittere, ferre, orare. Ita tamen qd sub eodem intelligatur cõsiliu, & doctrina. Videtur autem quod inconuenienter huiusmodi eleemosynæ distinguantur. Eleemosyna. n. ordinatur ad subueniendum proximo: sed per hoc, qd proximus sepelitur, in nullo ei subuenitur, alioquin non esset uersu, qd Dñs dicit Matth. 10. Nolite timere eos qui occidunt corpus, & post hoc non hñent amplius quid faciant. Vnde & Dominus Matth. 25. commemorans misericordiæ opera, de sepultura mortuorum mentionem non facit. ergo uideretur quod inconuenienter huiusmodi eleemosynæ distinguantur.

¶ 2 Præ. Eleemosyna datur ad subueniendum necessitatibus proximi, sicut dictum est: sed multæ alie sunt necessitates humane uitæ, quàm predictæ, sicut quod cecus indiget ductore, claudus sustentatione, pauper diuitiis. ergo inconuenienter prædictæ eleemosynæ enumerantur.

¶ 3 Præ. Dare eleemosynam est actus misericordiæ: sed corrigere delinquentem magis uidetur ad feruorem pertinere, quàm ad misericordiam: ergo non debet computari inter spirituales eleemosynas.

¶ 4 Præ. Eleemosyna ordinatur ad subueniendum defectui: sed nullus est homo, qui defectum ignorantia nõ patiatur in aliquibus. ergo ut qd quilibet debeat docere quemlibet, si ignoret id, quod ipse scit.

SED CONTRA est, quod Greg. dicit in quadam hom. Habens intellectum, curet omnino ne taceat: habens rerum affluentiam, uigilet ne a misericordiæ largitate torpeat: habens artem, qua regitur, magnopere studeat, ut usum atque utilitatem illius cum proximo patriatur: habens loquendi locum apud diuitem, damnationem pro retento talento timeat, si cum ualet, non apud eum pro pauperibus intercedat. ergo prædictæ eleemosynæ conuenienter distinguuntur secundum ea, in quibus homines abundant, & deficiunt.

RESPONDEO. Dicendum, quod prædictæ eleemosynarum distinctio conuenienter sumitur secundum diuersos defectus proximorum, quorum quidam sunt ex parte anime, ad quos ordinantur spirituales eleemosynæ: quidam uerò ex parte corporis, ad quos ordinantur eleemosynæ corporales. Defectus enim corporalis aut est in uita, aut est post uitam. Siquidem est in uita, aut est

Secunda Secunda S. Thomæ.

L. com.

Super quæstio. 119. q. 1. me secunda. articulum secundum.

IN art. 2. in respon- sione ad primum. per se uir in huius mane, qd beneficium sepultura est defunctio beneficium, & secundum quod uiuere in memoria aliorum & secundum professionem propriam affectus ipsius sicut, exequens ordinata a defuncto, uoluntate eius cõsumas, & quasi durantem adhuc facti, ita sepeliens, affectum continuat, quæ defuncti ad corpus hñbat. Differt aut multu hoc, nihil esse sensibile a defuncto: & hoc, nihil esse illi;

Art. præced.

Homil. 9. in Euang. non remote a fine.

communis defectus respectu eorum, quibus oēs in digent: aut est specialis propter aliquod accidēs sup-
 ueniens. Si primo modo, aut defectus est interior,
 aut exterior. Interior quidem est duplex. Vnus qui-
 dem, cui subuenitur per alimētum sicum. s. fames:
 & secundum hoc ponitur, pascere esurientem. Ali-
 q̄ autem est cui subuenitur per alimentum humidū.
 s. sitis, & secundum hoc ponitur, potare sitientem. Defectus
 autem communis respectu exterioris auxilii, est du-
 plex. Vnus respectu tegumenti: & quantum ad hoc
 ponitur, uestire nudum. Alius autem respectu habi-
 raculi: & quantum ad hoc ponitur, suscipere hospite-
 m. Similiter autem si sit defectus aliquis specialis,
 aut est ex causa intrinseca, sicut infirmitas: & quan-
 tum ad hoc ponitur, uisitare infirmum. Aut est ex
 causa extrinseca: & quantum ad hoc ponitur redem-
 ptio captiuorum. Post vitam autem exhibetur mor-
 tuis sepultura. Similiter autem spiritualibus defecti-
 bus, spiritualibus actibus subuenitur dupliciter. Vno
 modo poscendo auxilium a Deo: & quantum ad hoc
 ponitur oratio, qua quis pro aliis orat. Alio modo
 impendēdo humanum auxilium, & hoc tripliciter.
 Vno modo contra defectum intellectus. Et si quidē
 sit defectus speculatiui intellectus, adhibetur ei reme-
 dium per doctrinam: si autem practici intellectus,
 adhibetur ei remedium per consilium. Alio modo
 est defectus ex passione appetitiue virtutis, inter quos
 est maximus tristitia, cui subuenitur per consolatio-
 nem. Tertio modo ex parte inordinati actus: qui quidē
 tripliciter considerari potest. Vno modo ex parte
 ipsius peccantis, in quantum procedit ab eius inor-
 dinata uolūate: & sic adhibetur remedium per cor-
 rectionem. Alio modo ex parte eius, in quem peccatur.
 Et si quidem sit peccatum in nos, remedium adhi-
 bemus remittendo offensam: si autem sit in Deum,
 uel in proximum, non est nostri arbitrii remittere,
 ut * Hierony. dicit super Matth. Tertio modo ex par-
 te sequelae ipsius actus inordinati, ex qua grauantur
 ei coniuuantes, etiam preter peccantis intentionem,
 & sic remedium adhibetur supportando, maxime
 in his, qui ex infirmitate peccant, secundum illud
 Roma. 15. Dēmus nos firmiores infirmitates alio-
 rum sustinere, & non solum secundum quod infir-
 mi sunt, siue graues ex inordinatis actibus, sed etiam
 quaecumque eorum onera sunt supportanda, secun-
 dum illud Galat. 6. Alter alterius onera portate.

Super illud
 Matth. 18. Si
 peccauerit i-
 te, &c. 10. 9.

ut q. dicitur
 3. 2. 2. 2.

Ca. 3. & ha-
 betur, 10. 4.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ sepultura mor-
 tui non confert ei quantum ad sensum, quem cor-
 pus post mortem habeat. Et secundum hoc Domi-
 nus dicit, quod interficientes corpus non habēt an-
 plius quid faciāt. Et propter hoc etiam Dominus
 non commemorat sepulturam inter alia misericor-
 dię opera, sed enumerat solum illa, que sunt euiden-
 tioris necessitatis. Pertinet tamen ad defunctū, quid
 de eius corpore agatur, tum quantum ad hoc, quod
 uiuit in memoriis hominum: cuius honor dehone-
 statur, si insepultus remaneat: tum etiam quantum
 ad effectum, quem adhuc uiuens habebat de suo cor-
 pore, cui priorum affectus conformari dēt post mor-
 tem ipsius: & secundum hoc commendantur aliqui
 de mortuorum sepultura, ut Tobias, & illi qui Do-
 minum sepelierunt, ut patet per Aug. * in li. de cura
 pro mortuis agenda.

AD SECVDVM dicēdū, q̄ omnes alia neces-
 sitates ad has reducunt. Nā cecitas, & claudicatio sūt
 infirmitates quādam: uñ dirigere cecū, & sustenta-
 re claudum, reducitur ad uisitatiōē infirmoꝝ. Simi-
 liter et subuenire homini cōtra quācūq; oppres-
 sionem illatam extrinsecus, reducitur ad redēptio-

nem captiuorum. Diuitia autem quibus
 subuenitur, non quærentur nisi ad sub-
 prædictis defectibus: & ideo non faci-
 tio de hoc defectu facienda.

AD TERTIVM dicendum, quod
 cantium quantum ad ipsam executionem
 ueritatem iustitia continere uidetur: sed
 ad intentionem corrigētis, qui uult hono-
 lo culpæ liberare, pertinet ad misericordi-
 ctionis affectum, secundum illud Prover-
 ra sunt uerbera diligentis, quam fraudan-
 odientis.

AD QVARTVM dicēdū, q̄ non quan-
 tia pertinet ad hominis defectum, sed
 quis nescit ea, quæ conueniunt ei, scire
 per doctrinam subuenire ad eleemosynam.
 In quo tamen obseruandæ sunt debita
 tia, personæ, & loci, & temporis, sicut
 bus uirtuosus.

ARTICVLVS III.

Utrum eleemosynę corporales sint po-
 tiores, quā spirituales.

AD TERTIVM sic proceditur.
 Videtur, q̄ eleemosynę cor-
 porales sint potiores, quā spiri-
 tuales. Laudabilius n. est magis in-
 digēti eleemosynā facere, ex hoc
 enim eleemosyna laudem hēt, q̄
 indigenti subuenit: sed corpus,
 cui subuenitur per eleemosynas
 corporales, est indigētioris natu-
 ræ, quā spiritus, cui subuenitur p
 eleemosynas spirituales, ergo elee-
 mosynę corporales sūt potiores.

¶ 2. Præter. Recompensatio beneficii
 laudē, & meritum minuit, unde
 & Dñs dicit Luc. 14. Cū facis pran-
 dium, aut cenam, noli uocare uici-
 nos diuites, ne forte & ipsi te retri-
 bēt: sed i eleemosynis spiritualibꝝ
 sp̄ est recompensatio: quia qui o-
 rat pro alio, sibi proficit, secundū
 illud Psal. Oratio mea i sinu meo
 conuertetur. Qui et alium docet,
 ipse in scientia proficit: quod nō
 cōtingit in eleemosynis corpora-
 libꝝ, ergo eleemosynę corporales
 sunt potiores, quā spirituales.

¶ 3. Præter. Ad laudem eleemosynę
 pertinet, quod pauper ex eleemo-
 syna data cōsoletur. unde Job 31.
 dicitur. Si non benedixerūt mihi
 latera eius, & ad Philemonem di-
 cit Apost. Viscera sanctorum re-
 quieuerunt per te, frater: sed quando
 grata pauperi eleemosyna corporalis
 potior est, ergo eleemosyna corporalis potior est
 quā spirituales.

SED CONTRA est, quod * Aug. in
 Domini in monte super illud, Qui peccat
 cit. Dandum est, quod nec tibi, nec
 cum negaueris quod petit, indicanda
 non cum inanem dimittas, & aliquid
 quid dabis, cum iniuste petentem con-
 ctio autem est eleemosyna spiritualis
 les eleemosynę sunt corporalibus potiores
 Respon. Dicēdū, q̄ cōparatio illarū